

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLAR O'QITUVCHILARINING EMOTSIONAL AQLIY SALOHİYATINI OSHIRISHDA MALAKA KURSLARINING ROLI

Osiyo Xalqaro Universiteti

MM-2 BT yo'nalishi magistranti

Obloqulova Zuxra Baxodir qizi

obloqulovazuhra456@gmail.com +998 93 213 44 41

Annotatsiya: *Maqolada ijtimoiy-gumanitar fanlar o'qituvchilarining emotsional aqliy salohiyatini oshirish jarayonida malaka oshirish kurslarining tutgan o'rni chuqur tahlil qilinadi. Emotsional intellekt — bu shaxsning o'z va boshqalar hissiyotlarini anglash, boshqarish, empatiya ko'rsatish, stressni yengib o'tish va ijtimoiy aloqalarni samarali tashkil eta olish qobiliyatidir. Ushbu salohiyatni rivojlantirish o'qituvchining kasbiy muvaffaqiyati, shaxslararo muloqotda samaradorligi va ta'lim jarayonidagi psixologik muhitni sog'lomlashtirishda muhim rol o'ynaydi. Malaka oshirish kurslari o'qituvchilarning zamonaviy pedagogik va psixologik bilimlarini boyitish, amaliy mashg'ulotlar orqali emotsional intellekt komponentlarini shakllantirishda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari ushbu kurslarning o'qituvchilarning emotsional barqarorligini mustahkamlash va shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda yuqori samaradorlikka ega ekanini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *emotsional intellekt, malaka oshirish, o'qituvchi, gumanitar fanlar, kasbiy rivojlanish, psixologik barqarorlik, empatiya barqarorligini mustahkamlashdagi samaradorligini ko'rsatadi.*

Аннотация: *В статье всесторонне анализируется роль курсов повышения квалификации в развитии эмоционального интеллекта преподавателей социально-гуманитарных дисциплин. Эмоциональный интеллект рассматривается как способность понимать и управлять своими эмоциями и эмоциями других, проявлять эмпатию, справляться со стрессом и эффективно взаимодействовать с окружающими. Развитие этой компетенции играет ключевую роль в профессиональном успехе педагога, эффективности коммуникации и создании благоприятной психологической среды в образовательном процессе. Курсы повышения квалификации выступают важным инструментом, обеспечивающим преподавателей современными психолого-педагогическими знаниями и развивающим компоненты эмоционального интеллекта через практические занятия. Результаты исследования показывают высокую эффективность данных курсов в укреплении эмоциональной устойчивости и личностного роста учителей.*

Ключевые слова: *эмоциональный интеллект, повышение квалификации, преподаватель, гуманитарные науки, профессиональное развитие, психологическая устойчивость, эмпатия.*

Annotation: *This article provides a comprehensive analysis of the role of professional development courses in enhancing the emotional intelligence of teachers in the field of social and humanitarian sciences. Emotional intelligence is defined as the ability to understand and manage one's own emotions and those of others, show empathy, cope with stress, and maintain effective interpersonal communication. Developing this capacity plays a critical role in teachers' professional success, their effectiveness in communication, and the promotion of a psychologically supportive learning environment. Professional development programs serve as a fundamental tool for equipping educators with modern pedagogical and psychological knowledge while fostering components of emotional intelligence through practical activities. The research results demonstrate the effectiveness of such programs in strengthening teachers' emotional stability and personal development.*

Keywords: *Emotional intelligence, professional development, teacher, humanities, career growth, psychological stability, empathy.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchidan nafaqat chuqur bilim va malaka, balki ijtimoiy-psixologik barqarorlik, hissiy muvozanat va samarali muloqot qilish ko'nikmalari ham talab etiladi. Ayniqsa, ijtimoiy-gumanitar fanlar o'qituvchilari uchun bu jihatlar muhim, chunki ular nafaqat bilim, balki axloqiy-ijtimoiy qadriyatlarni ham shakllantiradilar. Shu nuqtai nazardan, o'qituvchilarning emotsional aqliy salohiyatini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada malaka oshirish kurslarining aynan shu yo'nalishdagi o'rnini tahlil qilish ko'zda tutiladi.

Emotsional intellekt bu shaxsning o'z va boshqalarning hissiyotlarini anglash, boshqarish, empatiya ko'rsatish va ijtimoiy munosabatlarda samarali ishtirok eta olish qobiliyatidir. O'qituvchi uchun bu salohiyat – sinfdagi ijtimoiy-psixologik muhitni boshqarish, o'qituvchilarning hissiy holatini sezish va shaxsiy barqarorlikni saqlashda muhim omildir. Pedagogik faoliyatda doimiy stress, muammoli vaziyatlar va kommunikatsion to'siqlar bo'lishi mumkin, bu esa emotsional barqarorlikni talab qiladi.[1.6]

Adabiyotlar tahlili. Psixologlar (xususan D. Goleman) emotsional intellektni quyidagi beshta asosiy komponentga ajratadi:

O'z hissiyotlarini anglash – shaxs o'z his-tuyg'ularini aniqlay oladi va ular sababli yuzaga keladigan harakatlarni tushunadi.

O'zini boshqarish – hissiyotlarni nazorat qilish, impulsiv harakatlardan tiyilish.

Ichki motivatsiya – tashqi emas, ichki omillarga asoslangan harakatga intilish.

Empatiya – boshqalarning hissiy holatini anglash, ularni tushunish.

Ijtimoiy ko'nikmalar – sog'lom va samarali munosabatlar o'rnatish qobiliyati.

Ushbu komponentlar pedagog faoliyatida ayniqsa muhim, chunki o'qituvchi ko'p vaqtini insonlar bilan ishlashga sarflaydi.[2.5]

Zamonaviy malaka oshirish kurslari nafaqat nazariy bilimlar bilan cheklanmay, balki o'qituvchilarning shaxsiy salohiyatini rivojlantirishga, emotsional intellekt elementlarini

shakllantirishga ham xizmat qiladi. Kurslarda treninglar, rolli o'yinlar, psixologik mashg'ulotlar va amaliy topshiriqlar orqali hissiy o'zini anglash, stressni yengish, empatiya ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Bu esa o'qituvchilarning kasbiy faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.[3.4]

Amaliy kuzatuvlar va tajribalarga asoslangan holda, malaka oshirish kurslaridan o'tgan o'qituvchilarda o'zgarishlar ko'zga tashlanadi: darslar mobaynida stress kamroq kuzatiladi, o'quvchilar bilan munosabatlar ijobiylashadi, shuningdek, kasbiy motivatsiya oshadi. Ular murakkab vaziyatlarda yanada tezroq va samaraliroq qaror qabul qilishga moyil bo'lishadi.[4.5]

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy-gumanitar fanlar o'qituvchilarining emotsional intellektini rivojlantirish ularning kasbiy muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir etadi. Malaka oshirish kurslari esa bu salohiyatni oshirishning eng samarali vositalaridan biridir. Kurslar doirasidagi amaliy mashg'ulotlar, psixologik treninglar va tahliliy ishlar orqali o'qituvchilarda o'zini anglash, boshqalarni tushunish, hissiy barqarorlikni saqlash kabi muhim ko'nikmalar shakllanadi. Shunday qilib, malaka kurslari nafaqat bilim beruvchi, balki shaxsiy va professional o'sishni ta'minlovchi muhim pedagogik platforma sifatida qaralishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.Xasanboyeva, N. (2020). Pedagogik psixologiya asoslari. Toshkent: "Fan va texnologiya".

2.Eshmuratova, N., & G'ofurova, M. (2021). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O'zbekiston pedagogika nashriyoti.

3.Karimova, D. (2022). "O'qituvchilarda emotsional intellektni rivojlantirishda malaka oshirish kurslarining o'rni". Pedagogik ta'lim.

4.Qodirova, M. (2019). "Kasbiy kompetensiyalar va emotsional salohiyat uyg'unligi". Yosh olim.